שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

גמרא · כיתות ז'-ט' · מסכת ברכות, דף ב ע"א - ב ע"ב

"צאת הכוכבים": מתי מתחיל הלילה?

קראו את המקורות וענו על השאלות. גרסת PDF מעוצבת להדפסה: דף עבודה (PDF).

1. **חלק א: השלימו את החסר**

השלימו את המילים החסרות מתוך מחסן המילים. שימו לב: מילה אחת מיותרת.

> **מחסן מילים:** סִימָן · גַּבְרָא · אַגַּב · וְיִטְהַר · זָקְפִין · צֵאת הַכּוֹכָבִים · חֲצוֹת · שַׁבָּתוֹת · מְעַכְּבָא · שִׁמְשָׁא

צאת הכוכבים, וכפרה לא מעכבא: אָמַר מָר מִשְּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לֶאֱכוֹל בִּתְרוּמָתָן. מִכְּדֵי כֹּהֲנִים אֵימַת קָא אָכְלִי תְּרוּמָה? — מִשְּׁעַת _____, לְתֵנֵי: "מִשְּׁעַת צֵאת הַכּוֹכָבִים"! מִלְּתָא _____ אוֹרְחֵיהּ קָמַשְׁמַע לַן — כֹּהֲנִים אֵימַת קָא אָכְלִי בִּתְרוּמָה — מִשְּׁעַת צֵאת הַכּוֹכָבִים. וְהָא קָמַשְׁמַע לַן דְּכַפָּרָה לָא _____. כִּדְתַנְיָא: "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהֵר" — בִּיאַת שִׁמְשׁוֹ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכוֹל בִּתְרוּמָה, וְאֵין כַּפָּרָתוֹ מְעַכַּבְתּוֹ מִלֶּאֱכוֹל בִּתְרוּמָה.

שקיעה או זריחה?: וּמַמַּאי דְּהַאי "וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ" בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַאי "וְטָהֵר" — טְהַר יוֹמָא. דִּילְמָא בִּיאַת אוֹרוֹ הוּא, וּמַאי "וְטָהֵר" — טְהַר _____?! אָמַר רַבָּה בַּר רַב שֵׁילָא: אִם כֵּן, לֵימָא קְרָא: "_____", מַאי "וְטָהֵר" — טְהַר יוֹמָא, כִּדְאָמְרִי אִינָשֵׁי: "אִיעֲרַב _____ וְאַדַּכִּי יוֹמָא".

הברייתא: מֵאֵימָתַי מַתְחִילִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּעַרְבִית — מִשָּׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם נִכְנָסִין לֶאֱכוֹל פִּתָּן בְּעַרְבֵי _____, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִשָּׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים _____ לֶאֱכוֹל בִּתְרוּמָתָן. _____ לַדָּבָר: צֵאת הַכּוֹכָבִים.

2. **חלק ב: מי אמר מה?**

השלימו את הטבלה במילים שלכם:

מי אומר?	מה הוא אומר?	מה הנימוק או הראיה שלו?
רבה בר רב שילא		
במערבא (בארץ ישראל)		
רבי מאיר (בברייתא)		
חכמים (בברייתא)		

3. **חלק ג: שאלות הבנה**

תרגמו לעברית את המילים מהגמרא:

בארמית	בעברית
מִכְּדֵי	
לְתָנֵי	
אַגַּב אוֹרְחֵיהּ	
קָמַשְׁמַע לַן	
דִּילְמָא	
גַּבְרָא	
כִּדְאָמְרִי אִינָשֵׁי	

1. למה המשנה לא כתבה פשוט "משעת צאת הכוכבים"? מה היא לימדה אותנו "אגב אורחיה"?

2. הסבירו במילים שלכם: "כפרה לא מעכבא".

3. מהם שני הפירושים האפשריים לפסוק "ובא השמש וטהר"?

4. איך הוכיח רבה בר רב שילא שהפירוש הוא "טהר יומא"? (שתי ראיות)

5. מה לומדים מהפסוק "והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה"?

4. **חלק ד: חשבו על זה**

בימי נחמיה בנו את חומת ירושלים "מעלות השחר עד צאת הכוכבים", חצי מהאנשים בנו וחצי שמרו עם נשק. מה זה מלמד על האנשים האלה? ספרו על משהו שהשקעתם בו מאמץ גדול, "מהבוקר עד הלילה". מה נתן לכם כוח להמשיך?

5. **בונוס: ציירו**

ציירו שלושה ציורים קטנים של השמיים: (1) שקיעת החמה, (2) בין השמשות, (3) צאת הכוכבים, עם שלושה כוכבים קטנים. כתבו מתחת לכל ציור: האם כבר אפשר לקרוא קריאת שמע של ערבית?